

Markéta Kašparová

Příroda pod křídly CHKO I. Péče o louky

Český les je unikátním územím s harmonicky utvářenou krajinou, významným podílem přirozených lesních a lučních ekosystémů a minimálním podílem narušených ploch. K udržení nebo zlepšení stavu přírodního prostředí napomáhá dotační program – Program péče o krajinu (PPK), který je každoročně organizován Ministerstvem životního prostředí. Předmětem podpory je zpravidla realizace jednorázových či opakovaných managementových opatření, vedoucích k udržení druhové pestrosti a biotopové rozmanitosti.

V několika číslech časopisu se budeme věnovat jednotlivým opatřením, která napomáhají k udržení rozmanitosti přírody a krajiny.

Samostatnou a nejobsáhlejší kapitolou PPK je péče o nelesní ekosystémy, zejména o louky a rašeliniště, s výskytem chráněných a ohrožených druhů rostlin nebo celých společenstev. Jedná se o realizaci speciální péče, jako je provádění nevýnosných tradičních hospodářských činností, kterými se udržuje žádoucí skladba druhů, především spektrum vzácných druhů rostlin a živočichů.

▪ *Fialová záplava prstnatce májového v nivě Nemanického potoka.*

- ▲ *Narušování drnu a vyhrabávání mechu v PP Hvoždanská louka.*
- ▲ ▶ *Kosení křovinořezem v EVL Niva Nemanického potoka.*
- ▼ *Extenzivní pastva ovcí v PP Louka u Staré Huti*

Jako managementové opatření se zde uplatňuje především ruční kosení na silně zamokřených loukách, aby nedocházelo k poškození povrchu koly traktoru. Na sušších loukách se seče lehkou, ale i těžkou mechanizací. Většina cenných luk je kosena až v pozdním létu, po vysemenění vzácných rostlin. V některých přírodních památkách také probíhá extenzivní pastva ovcí. Pastva napomáhá uchycení semenáčků zejména orchidejí a hořců, které by v hustém trávníku nedokázaly přežít. Zvířata svými kopytky narušují půdní povrch a vytvářejí tím vhodné podmínky pro klíčení semen.

Dalším speciálním managementem je narušování drnu podporující konkurenčně méně schopné druhy, např. rosnatku okrouhlostou a všivec lesní, dále vyřezání náletových dřevin k zamezení zarůstání luk a rašelinišť a vláčení travního porostu s vyhrabáváním mechu a stařiny, díky čemuž se také vytváří prostor pro klíčení vzácných druhů.

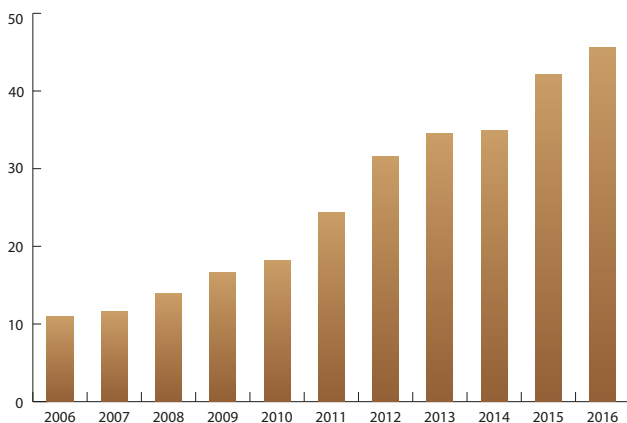
Opatření (dle typu biotopu a potřeby) probíhají ve všech lučních maloplošně chráněných územích (přírodních rezervacích a památkách) a na nejcejnějších lokalitách s výskytem vzácných a ohrožených druhů rostlin.

- ▼ *Narušení drnu v roce 2009 v NPP Na požárech. Foto T. Peckert.*
- ▼▼ *Plocha v roce 2015, hojně se vyskytuje rosnatka okrouhlostá.*
- ▶ *Bližší pohled – rosnatka okrouhlostá. Foto J. Juráková.*

V roce 2016 bylo z prostředků PPK vynaloženo téměř 1 264 000,- Kč na údržbu cenných lokalit v Českém lese. Posekalo se přibližně 46 ha podmáčených luk, rašeliníšť a smilkových trávníků. V grafu je znázorněn postupný nárůst rozlohy managementovaných ploch od vzniku CHKO v roce 2005.

A proč se vlastně staráme o louky? Kdybychom ponechali louky jejich vlastnímu vývoji, nejprve by vymizely nejméně odolné, a tudíž vzácné rostliny (orchideje, hořce, rosnatky, ...) a louku by ovládl nezajímavý porost trav.

2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
10,98	11,59	13,95	16,67	18,2	24,36	31,56	34,48	34,87	42,14	45,63

- ▲ *Nárůst péče o louky v CHKO Český les z Programu péče o krajinu v letech 2006 - 2016. Údaje v tabulce uvádějí rozlohy kosených ploch v hektarech.*
- ▼ *Prha arnika ve smilkovém trávníku v NPP Na požárech. Foto J. Junáková.*

Později by se začaly objevovat náletové semenáčky stromů a za pár let by byl z louky les. Tomu se právě zabraňuje pravidelným sečením. Tím, že se louky pokosí a sklídí, budou zde v příštím roce mít méně odolné rostliny možnost znovu vykvést a vysemenit. Díky péči zůstanou zachována pestrá luční společenstva se vzácnými druhy. A protože na různé rostliny jsou vázáni různí živočichové, přežijí tady také.

-
- ▲ *Plocha před zásahem v roce 2012. Foto M. Prokopová.*
  - ▶ *Vyřezávka křovitých vrb v NPP Na požárech. Foto J. Reitmajer.*
  - ▼ *Plocha tři roky po zásahu.*

- ▲ ◀ Sečení těžkou mechanizací PP Hvoždanská louka.
- ▲ ▶ Ukázka nevhodného sečení podmáčené louky traktorem.
- ◀ Vstavač kukačka v PP Hvoždanská louka.
Foto J. Sladký.
- ▼ ◀ Vzácná vachta trojlístá rostoucí na rašelinné louce u Lesné u Tachova.
- ▼ ▶ Vemeník zelenavý, orchidej capartických luk.

